

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre *Verbàlia* de Màrius Serra a Lletra, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/obra/verbalia-2000> >

 Verbàlia (2000)
Josep M. Fonalleras

Quan un altre jurat que ara no fa al cas va plantejar-se, entre maitines i vespres, d'atorgar a *Verbàlia* una distinció, els seus membres van tenir el dubte sobre en quin apartat s'havia d'encasellar. D'això en dedueixo que devien trobar *Verbàlia* un llibre especialment valuós, però no sabien gaire perquè. La qüestió no deixa de ser sorprenent, ja que *Verbàlia* és, sens dubte, "una altra" història de la llengua. I dic "una altra" no pas com una més, sinó en el sentit de diferent de les magnes històries de la llengua com ara la premiada per la Lletra d'Or en una edició anterior. La Lletra d'Or, doncs, hi reincideix, amb un esperit nou.

[Màrius Serra](#) ha traçat una història de la llengua des de l'òptica de l'enginy verbal, del joc de paraules, de l'esperit lúdic. I això és una novetat, en un moment en què molts escriptors tendeixen a escriure amb una llengua prima com una orella de gat, translúcida, esmorteïda, amb un ventall lèxic només comparable al d'un diccionari manual per a estudiants ressagats.

Fa un temps, els germans Sirera remarcaven que el català al País Valencià, entre els més joves, està agafant un aire de llengua dissecada: l'aprenentatge hi és garantit i popular, mai més ben dit, però alhora li falta un tret cabdal: una vessant emotiva, d'empatia, un sentiment associat a la llengua de diversió, transgressió i modernitat. Una llengua que tingui ganes de riure, d'emocionar-se, de sorprendre i de fer mal.

Per la seva banda, [Joan Perucho](#), en unes declaracions a la premsa, va afirmar amb rotunditat que una llengua que només servís per anar a comprar botons a la merceria no li interessava gens. Faig un parèntesi per remarcar que em costa una mica imaginar-me Perucho comprant botons en una merceria, si no és una merceria bizantina del segle VIII.

A *Verbàlia*, la llengua que se'ns proposa no és la unívoca i ensopida dels impresos de l'administració o bé la llengua de fusta dels polítics -en una expressió ben feliç dels francesos-, sinó que és un català flexible, àgil, joganer, pneumàtic, fruit només de l'enginy dels seus parlants. La mirada sobre la llengua que ens proposa [Serra](#) sí que "depèn de tu". Depèn de la capacitat de cadascú de mirar-se la llengua des de l'altre costat del mirall i de saber-ne extreure riqueses insospitades. Formals, i alhora, conceptuals. I això, sota la fèrula dels jocs lingüístics de llarga tradició a tot Europa. En aquest sentit, Serra ens ensenya que el català també és una bona veta.

Gràcies a l'esforç de Serra, *Verbàlia* ens mostra com el català pot arribar a convertir-se en flexible i agil i alhora ens ajuda a oblidar el procés de dialectalització a què estem abocats -perquè el general Franco i els seus il·lustres filòlegs, alguns encara en actiu, no es van equivocar tant: és ben cert que el català va en camí de convertir-se en un dialecte, com l'aragonès del segle XV. A hores d'ara, el català ha deixat de tenir una evolució pròpia i, per tant, no s'enriqueix amb la creació, autònoma, de llenguatge.

Si Joan Perucho és el Museu Marés de la literatura catalana, *Verbàlia* és una esplèndida exposició d'art abstracte per una banda i surrealista per una altra. Perquè Màrius Serra, gràcies a una tasca en què hi ha dedicat tota la vida, converteix la llengua en un esclat de sons i d'enginy.

Lletra d'Or. Edició del 2001 (14 de maig)

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre *Verbàlia* de Màrius Serra a LletraA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/obra/verbalia-2000> >

Copyright © 2001 Lletra d'Or

Així comença...1. Introducció

Imaginem-nos un ascensor -un vehicle que Jean Cocteau considerava angelical- en moviment perpetu. Observem com traça una espiral infinita a l'interior d'una gran torre que té forma de llengua i conté les escales interminables d'Escher. Bategem aquesta construcció lingual com la "Torre de Verbàlia" i tot seguit convinguem que en l'espai reduït del cubicle mòbil s'hi amunteguen set personatges en animada conversa. Set veus distintes que amalgamen un nombre indeterminat d'heterònims. Set arquetips assedegats amb les llengües en contacte. Ara limitem-nos, com en aquells acudits que protagonitzen ciutadans de nacionalitats diverses, a esbossar la identitat de cadascun dels set ocupants: l'artista, l'enigmista, l'escriptor, el jugador, el místic, el pedagog i el publicista. Ells seran els protagonistes principals d'aquest volum que ara teniu a les mans. Preocupem-nos, finalment, de distingir algunes de les mil cares que podria tenir cadascun. Tots set mostren rostre de dona i cara d'home, cossos de mascle i de femella, pell i pèls i nas i orelles, però dins d'aquest vehicle metàl·lic en moviment perpetu només ens importa que tots tenen llengua i l'únic aparell que en destaquem és el fonador.

L'ARTISTA potser no fa versos, però és poeta. Segurament no se sent capaç d'enfil·lar una argumentació ben estructurada, però és filòsof. La seva relació amb el llenguatge és central. Sense capacitat expressiva es nega. El joc no li és aliè, perquè constantment fa i desfà regles del tot personals que aplica i desaplica al seu art. [...]

L'ENIGMISTA és un professional. Com el seu nom indica, es dedica a fabricar enigmes que després seran atacats, amb la major o menor fortuna però gairebé sempre amb esperit esportiu, per alguns dels seus conciutadans. Una troballa verbal l'emociona i el posa en marxa. Partint de la certesa que dóna saber-se posseïdor de l'única resposta i valent-se de fórmules transmeses per la tradició, l'enigmista comença a caminar enrere fins a arribar al punt de partida on erigirà l'interrogant. És un trajecte, de longitud variable, el mateix que després haurà de recórrer qui vulgui desxifrar l'enigma. [...]

L'ESCRITOR és un combinador de mots. Borges deia que una de les seves màximes aspiracions era ajuntar paraules que mai abans no havien estat l'una al costat de l'altra. El tercer personatge del nostre ascensor pot ser també un erudit o no ser-ho. [...]

EL JUGADOR és un infant etern. A l'hora de triar un intermediari òptic entre el seu ull i la realitat circumdant prefereix el microscopi al telescopi, perquè així pot penetrar en un microcosmos sense perdre de vista cap dels elements que el componen. Li agraden els terrenys acotats i és un fanàtic de les regles perquè permeten fonamentar les relacions humanes en una competitivitat transparent, sense apriorismes. [...]

EL MÍSTIC busca la veritat més enllà de la realitat quotidiana. En ocasions, és poeta, fins i tot artista, però el seu regne mai no és d'aquest món i la veritat última que cerca sempre transcendeix la seva existència biològica. [...]

EL PEDAGOG viu per transmetre. Dedicava totes les seves energies a facilitar l'aprenentatge dels que l'envolten i aquest interès sovint l'empeny a dissenyar sistemes de joc que encloguin la informació

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre *Verbàlia* de Màrius Serra a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/obra/verbalia-2000> >

que considera més valuosa. Partint d'aquella antiga premissa que associa l'instruir i el delectar, el pedagog utilitza els jocs existents per aconseguir els seus objectius o n'inventa de nous que s'acoblin als seus interessos. [...]

EL PUBLICISTA és un seductor. Viu per publicar informació i fa pública informació per viure. Opinions, conceptes, imatges, idees... Quan la seva finalitat és donar a conèixer el que passa al món s'anomena periodista. Quan l'objectiu principal de la seva activitat és donar a conèixer un producte determinat s'anomena publicitari. [...]

Els nostres set passatgers ens acompanyaran per les pàgines d'aquest estudi sobre els esforços de l'enginy verbal a través de la història. L'artista, l'enigmista, l'escriptor, el jugador, el místic, el pedagog i el publicista ens permetran veure les diverses aplicacions d'un mateix fet: l'associació xocant que genera el que hem convingut a anomenar un "joc de paraules".

Copyright © 1999 Màrius Serra i Empúries. Reproduït amb permís

Tast de textos

Text

 WEB: Un fragment de l'obra

Fragment de *Verbàlia. Joc de paraules i esforços de l'enginy literari*, i un article d'opinió de Matthew Tree sobre aquesta obra. *The Barcelona Review* (núm. 23, març-abril 2001).
http://www.barcelonareview.com/23/c_ms.htm

Bibliografia

Bibliografia

 WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=t&searcharg=Verb%C3%A0lia&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

 WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search~S23*cat/?searchtype=t&searcharg=Verb%C3%A0lia&sortdropdown=-&searchscope=23&searchscope2=13&SORT=D

 WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SVerb%C3%A0lia|Orightresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

 WEB: Articles de Traces sobre l'obra

http://traces.uab.cat/search?p=verb%C3%A0lia&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris sobre l'obra

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre *Verbàlia* de Màrius Serra a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/obra/verbalia-2000> >

Crítica

 PDF: L'enigmística, art o ciència

Article d'Oriol Comas sobre *Verbàlia*, a *Caràcters*, núm. 15.

<http://mariusserra.cat/framework/uploads/docs/crcts15-1104Irsquoenigmisticaartciencia.pdf>

 PDF: Jocs de paraules

Estudi sobre la classificació i traducció dels jocs de paraules, amb un apartat dedicat a *Verbàlia* i el seu autor.

<http://usuaris.tinet.cat/marnalg/lolitaweb.pdf#page=12>

 WEB: Un completo mapa de los enigmas

Ressenya de Pedro Miguel sobre *Verbàlia*. A *El Mundo* (02/04/2001).

<http://elmundolibro.elmundo.es/elmundolibro/2001/04/02/anticuario/985956700.html>

Diversos

 WEB: Verbalia.com

Pàgina web *Verbàlia*, un país imaginari fundat pels amants de l'enginy verbal.

<http://www.verbalia.com/>
